

साहित्यतिमयना

Online Journal of Literature....

साहित्याचे विद्यापीठ

❑ पुणे ❑ वर्ष २ रे ❑ अंक १२६ वा ❑ भारतीय सौर दिनांक ०६ आषाढ शके १९४८, शनिवार दि.२७ जून २०२६ ❑ पाने ४ ❑ मूल्य : निशुल्क (खासगी वितरणासाठी)

विशेष लेख...

वाढती गुन्हेगारी: खरंच कायद्याचा धाक संपलाय काय?

– प्रा डॉ सुधीर अग्रवाल

ज्योतिर्मय फ़ साहित्य

समाजात वाढत्या गुन्हेगारीचा (अपराध) आलेख चिंतेचा विषय बनला असून, यात प्रामुख्याने सायबर गुन्हे, फसवणूक, महिला व बालकांवरील अत्याचार,हत्या, अमली पदार्थांचा प्रसार आणि मोबाईल चोरी यांसारख्या गुन्हांचा समावेश आहे. गुन्हेगार ज्या बेलगाम पद्धतीने अपराध व खून हत्या करत आहेत,त्यावरून कायद्याचा धाक संपत आहे काय?असा प्रश्न निर्माण होत आहे.बेलगाम गुन्हेगारी आणि ढासळता कायद्याचा धाक ही सध्याची गंभीर सामाजिक समस्या आहे, ज्याचा थेट परिणाम नागरिकांच्या सुरक्षेवर आणि मानसिकतेवर होतो.

अलीकडच्या काळात पलीकडून पतींची हत्या होण्याच्या घटनांमध्ये वाढ झाली असून, बहुतांश प्रकरणांमागे विवाहबाह्य संबंध, कौटुंबिक कलह आणि चारित्र्यावरील संशय ही मुख्य कारणे असल्याचे समोर आले आहे.

नॅशनल क्राईम रेकॉर्ड्स ब्युरोच्या आकडेवारीनुसार, काही प्रमुख राज्यांमध्ये (उदा. उत्तर प्रदेश, महाराष्ट्र, राजस्थान, मध्य प्रदेश, बिहार) गेल्या ५ वर्षांत ७०० हून अधिक पतीने आपल्या पत्नीच्या किंवा तिच्या प्रियकराच्या हाताने जीव गमावला आहे पत्नीने प्रियकराच्या मदतीने पतीची हत्या केल्याची अनेक धक्कादायक प्रकरणे समोर आली आहेत. यामध्ये पुणे, दिल्ली– सोनीपत, मेरठ आणि इंदूर येथील घटनांचा समावेश आहे अनेकदा गुन्हेगार पुरावे नष्ट करण्यासाठी मृतदेहाची विल्हेवाट लावतात.

अशा प्रकरणांमध्ये प्रामुख्याने विषप्रयोग, गळा आवळणे किंवा सुपारी (कॉन्ट्रॅक्ट किलिंग) देऊन खून करण्यासारख्या पद्धतींचा वापर झाल्याचे तपासात आढळले आहे.

पुण्यातील प्रसिद्ध व्यावसायिक केतन अग्रवाल यांच्या हत्येचे प्रकरण अत्यंत धक्कादायक आणि क्रूर आहे, ज्याने संपूर्ण महाराष्ट्राला हादरवून सोडले आहे.केतन अग्रवाल आणि त्यांची मगेतर सिया गोंयल यांचे लग्न ठरले होते. सियाचा वाढदिवस साजरा करण्याच्या बहाण्याने १८ जून २०२६ रोजी ती केतनला लोहगड किल्ल्यावर घेऊन गेली होती.दरीत ढकलले लोहगड किल्ल्यावरील एका सुनसान कोपऱ्यात सिया आणि तिचा प्रियकर चेतन चौधरी यांनी मिळून केतनला ३५० ते ४०० फूट खोल दरीत ढकलून दिले.किती मोठी हिंमत आपण जे करत आहो,त्यातून आपली सुटका होईल,हा भाबडा आशावाद ठेवून मोठ्या हिमतीने सिया ने प्रियकराच्या मदतीने केतनला दरी ढकलून दिले. इतका मोठा अपघात करताना थोडा देखील पश्चाताप त्यांना झाला नाही? कायद्याची भीती नाही ? केतनचा काय दोष होता,? सियाला तो आवडत नव्हता.. तर लग्न कशाला केलं ?आपल्या घरच्या लोकांना सांगायचे होते की मला केतन आवडत नाही.घरच्यांना सांगण्याची हिंमत झाली नाही,मात्र केतन ची हत्या करण्याची हिंमत झाली.

पत्नीकडून ज्या पद्धतीने आपल्या पतींची हत्या करत आहे,त्यावरून नात्यातील क्रूरता समोर येत आहे.पुण्यातील विशाल अग्रवालची हत्या असो की

इंदूरचे सोनम रघुवंशी (मेघालय हनीमून मर्डर) प्रकरण असो किंवा मेरठचे मुस्कान रस्तोगी(निळा ड्रम) हत्याकांड असो; या सर्व हत्या प्रकरणात नात्यातील क्रूरता दिसून येते.अपराध करताना यांचे हाथ कापले नाही, ना समाजाची भीती, ना कायद्याची..अगदी बेलगामपणे यांनी हत्या करून टाकली.

दुसऱ्या एका प्रकरणात मुंबईमध्ये लोकलचा दरवाजा बंद करण्यावरून वाद झाला,या वादातून लोकलमध्येच तरुणावर चाकूने वार करून त्याची निघृणपणे हत्या करण्यात आली.

वाढत्या गुन्हेगारीमुळे सामान्य नागरिकांच्या मनात कायद्याचा धाक राहिलाय का? असा प्रश्न निर्माण होणे स्वाभाविक आहे. मात्र, कायद्याचा धाक संपला असे म्हणण्यापेक्षा गुन्हेगारीच्या स्वरूपात बदल, राजकीय अभय, आणि न्याय मिळण्यात होणारा उशीर यामुळे गुन्हेगारांचे फावत असल्याचे दिसून येते.

कायद्याचा धाक संपला नसून गुन्हेगारांवर चवक ठेवण्यासाठी पोलिस यंत्रणा अधिक कठोर करणे, राजकीय हस्तक्षेप थांबवणे आणि कायद्यांची कडक अंमलबजावणी करण्याची नितांत गरज आहे..

गुन्हेगारीच्या वाढत्या आलेखामागे अनेक सामाजिक, आर्थिक आणि कायदेशीर घटक कारणीभूत आहेत. गुन्हेगारांना मिळणारे स्थानिक राजकीय अभय. खटले दीर्घकाळ चालणे आणि गुन्हेगारांना सहजासहजी जामीन मिळणे.अवैध धंदे व नशा, अमली पदार्थांचा वाढता सुळसुळाट आणि त्यामुळे तरुणाई गुन्हेगारीकडे वळणे.नवीन कायद्यांचा अभाव,जुन्या कायद्यांमुळे मिळणारा पळवाटांचा मिळणारा फायदा यामुळे अपराध करण्याची प्रवृत्ती वाढवत आहे.

गुन्हेगारांमध्ये कायद्याची जरब निर्माण करण्यासाठी काही ठोस पावले उचलणे आवश्यक आहे. नव्या भारतीय न्याय संहितेसारख्या कडक कायद्यांची अंमलबजावणी करणे,,पारदर्शक कारभार करणे पोलिस यंत्रणेला पूर्ण स्वातंत्र्य देणे आणि राजकीय हस्तक्षेप पूर्णपणे बंद करणे, गुन्हेगारांना लवकरात लवकर शिक्षा होईल, अशी जलदाती न्यायव्यवस्था निर्माण करणे आवश्यक झाले आहे.

ज्योतिर्मय फ़ साहित्य

पुणे – लेखिका व संशोधक अमी गणात्रा यांच्या ‘व्हाय आर वी धिस वे : अ गार्ईड टू हिंदू शास्त्राज’ या इंग्रजी पुस्तकाचे प्रकाशन नुकतेच पुण्यात झाले. माजी सनदी अधिकारी आणि चाणक्य मंडल परिवाराचे प्रमुख अविनाश धर्माधिकारी यांच्या हस्ते या पुस्तकाचे अनावरण करण्यात आले. हिंदू शास्त्रांचा उद्देश केवळ परंपरांचे पालन करणे नसून, व्यक्तीमध्ये विवेकबुद्धी जागृत करणे हा आहे, असे प्रतिपादन गणात्रा यांनी यावेळी केले.

हडपसर येथील विठ्ठलराव तुपे नाट्यगृहात नेशन फर्स्ट आणि चाणक्य मंडल परिवार यांच्या संयुक्त विद्यमाने हा प्रकाशन समारंभ आयोजित करण्यात आला होता. यावेळी पुस्तकाची संकल्पना आणि लेखनामागील प्रेरणा स्पष्ट करताना अमी गणात्रा म्हणाल्या की, भारत हा रामायण, महाभारत आणि वेदांची समृद्ध परंपरा लाभलेला देश आहे. नागरीकरणामुळे समाजात बदल झाले असले तरी, हिंदू संस्कृतीने नेहमीच

विवेकबुद्धीला सर्वोच्च स्थान दिले आहे. तीर्थयात्रा आणि नदीपूजन यांसारख्या परंपरांमागील तात्त्विक आणि पर्यावरणीय दृष्टिकोन समजून घेतल्यास त्यांचा खरा लाभ समाजाला होऊ शकतो. शास्त्रांमधून विवेक जागृती करण्याचा प्रयत्न केला जातो. या परंपरांमागील खरा भाव आणि पर्यावरणाच्या दृष्टीने त्यांचे पावित्र्य व महत्त्व समजून घेणे आवश्यक असल्याचे त्यांनी आवर्जून नमूद केले.

अविनाश धर्माधिकारी यांनी यावेळी बोलताना सांगितले की, सनातन म्हणजे भारतीय आणि भारतीय म्हणजेच हिंदू होय. भारत हे राष्ट्र हजारो वर्षांच्या संकटातून सावरून पुन्हा उत्थानाच्या दिशेने वाटचाल करत आहे. भारताची जीवनदृष्टी उदार, सहिष्णू आणि विज्ञानाधिष्ठित असून, अमी गणात्रा यांनी हा विचार आपल्या पुस्तकात सोप्या आणि अभ्यासपूर्ण पद्धतीने मांडला आहे.

लेखक पंकज सक्सेना यांनी हिंदू धर्मातील शास्त्रांकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन महत्त्वाचा असल्याचे मत

व्यक्त केले. विवेकबुद्धी जागृत ठेवण्यासाठी सातत्याने ध्यान आणि चिंतन आवश्यक असल्याचे ते म्हणाले. या कार्यक्रमाला नेशन फर्स्टचे

संस्थापक सुनील भोसले, बोध संस्थेचे संस्थापक पंकज सक्सेना, मेजर वंदना शर्मा, डॉ. सुधीर काळकर, डॉ. वासुदेव ऐतल व केदारनाथ चक्रदेव

आदी मान्यवर उपस्थित होते. हडपसरच्या विकासात योगदान देणाऱ्या रघुनाथ तुपे यांचा यावेळी विशेष सत्कार करण्यात आला.

जुन्या गोड आठवणींचा खजिना

ज्योतिर्मय फ़ साहित्य

खरंच तो काळ किती सुंदर होता ना!

छोटी छोटी गावं... जिकडे तिकडे हिरवी झाडं, वाऱ्यावर डोलणारी हिरवी शेतं... तुमदार घरं, घरासमोर अंगण, छान शेणाचा सडा, त्यावर ठिपक्यांची रांगोळी, मोठं तुळशी वृंदावन, पहाटेच स्नान करून वृंदावनाला प्रदक्षिणा घालणारी घरातील गृहिणी. असे सगळे मन प्रसन्न करणारे वातावरण.

त्याचवेळी कोंबडा आरवण्याचा आवाज, झाडावर पक्षांची किलबिल, पिकांसाठी दाणे चोचीत आणण्याची पक्षांची घाई, गाईचं हंबरणे, पाडसांना गाईजवळ दूध पिण्यासाठी सोडणं, गाई–म्हशींची चरण्यासाठी कुरणावर जाण्याची घाई. सगळी एकच लगबग. गावातल्या देवळातला घंटानाद, नदीच्या पाण्याचा झुळझुळ असा मंजुळ आवाज, नदीमुळे वाऱ्यामध्ये हलकासा गारवा, मधेच कोकिलेचा गोड आवाज... आहाहा! काय सुंदर असायचं ते चित्र तेव्हाचं. हेच तर आहे स्वर्गसुख. अंगणात गाई, म्हशी, शेळ्या, कोंबड्या, तिची गुबगुबीत पिल्लं, कुत्री, मांजरी असे सगळे प्राणिमात्र प्रेमानं एकत्र राहत असत.

अंगणात देवासाठी छान फुलं फुललेली असायची, एकीकडे दुर्वा, आयाडा, असे सगळं सहज उपलब्ध होतं. असं नयनरम्य दृश्य आजही डोळ्यासमोर येतं.

सर्वात आवडीची गोष्ट म्हणजे वाडा पद्धत. वाड्यामध्ये निदान चार ते पाच कुटुंबं गुण्या–गोविंदाने नांदायची. एकमेकांना अडी–अडचणीला धावून जायची. घासातला घास सुद्धा मिळून मिसळून खायची. उन्हाळ्यात संध्याकाळी वाड्यात मोठी अंगत पंगत ठरलेली असायची. वाड्यातील सगळ्या घरांमधलं वेगवेगळ्या चवीचं चविष्ट जेवणावर यथेच्छ ताव मारायचा... आणि सोबतीला गप्पांचा फड. असे आनंदाचे कितीतरी क्षण मिळायचे. मी तर म्हणेन यासारखा दुसरा आनंद नाहीच. केवढी मज्जा असायची! बच्चे कंपनीसुद्धा मस्त छान एजाय करायची.

वाड्यात उसने देणे–घेणे हे नेहमीच चालायचं. साखर, चहा, तिखट, कणीक काहीही असो, उसन्याशिवाय दिवस जात नसे. उन्हाळ्यात वाळवणाचे पदार्थ करताना सगळ्या एकमेकींच्या चढाओढीने आणि मदतीनेसुद्धा सगळे पदार्थ करायच्या. उडदाचे पापड, साबुदाण्याच्या पापड्या, ज्वारीच्या पापड्या, कुरडई, उपवासाच्या चकल्या, वेफर्स, बाजरीच्या खारवड्या, पापड्या, एक ना अनेक नानाविध प्रकारची वाळवणं एकत्रित केली जायची.

अंगण होतं,माणसं होती, होता जिव्हाळ्याचा वास, चुलीवरल्या भाकरीतही दाटून आला वास.

सांजवेळी पंगतीमध्ये हसण्याला येई पूर, जुन्या आठवणींचा सूर. लहान मुलांचे लाडही तेवढेच केले जायचे. घरातील एकच मुख्य व्यक्ती कुटुंबप्रमुख असला तरी घरातील सर्वांना समान वागणूक दिली जायची. कुटुंबप्रमुखाचा आदरयुक्त दरारा असला तरी ते नारळाप्रमाणे वरून सक्त आणि आतून कोमल, मृदू, प्रेमळ असायचे. सगळे निर्णय कुटुंबप्रमुखानेच घ्यायचे. घरातील स्त्रिया एकत्र मिळून घरातील कामं गुण्या–गोविंदाने करायच्या.

दळण–कांडण, पाट्यावर चटणी वाटणे, पाणी भरणे, नदीवर जाऊन कपडे धुणे, भांडी घासणे, अंगण

सडणे, सोबत देवाचा नैवेद्य आणि पूजेची तयारी अशी भरपूर कामं करावी लागायची.

घरातील स्त्रिया स्वयंपाकघर सांभाळत घरातील लहान मुलांवर धार्मिक–सामाजिक संस्कार करत असत. त्यामुळे समाज संस्कारसंपन्न असायचा.

एकमेकांना मदत करणे, आदर देणे, कुणाविषयी वाईट न बोलणे अशा अनेक गोष्टी शिकवल्या जायच्या. छान छान धार्मिक गोष्टी, राम–कृष्ण–ध्रुव अशा तर कधी चाणक्य, शिवाजी शिकवणे. जवळपास असल्यास किल्ल्याला भेट देऊन त्याचा इतिहास जाणून घेणे. अशा अनेक गोष्टी करायचो.

उन्हाळी कामात घरातील आई, आजी, आत्या, मावशी यांना मदत

करायची आणि ओली वाळवणं खायची, काय चंगळ असायची! येता–जाता त्या ओलसर पापड्या गुपचूप खाण्याची मजा काही औरच होती.

एकत्र कुटुंब असल्याने कपडे सर्वांना सोबत आणि सारखेच घेतले जायचे. त्यामुळे बच्चे कंपनी सारेच खुश.

सुट्टी संपली की आमहां भावंडांना वाईट वाटायचं. सुट्टीतले दिवस किती छान एकत्र गेले! पुन्हा एकत्र येण्याची एक अनामिक ओढ वाटायची. आता सगळे आपापल्या गावी. कारण शाळा सुरू होणार. पुन्हा पुढच्या सुट्टीत भेटण्याची ओढ सोबतीला घेऊनच. ओढ, जिव्हाळा, आत्मीयता होती.

त्या काळात सर्वात सुंदर अशी अजून एक गोष्ट होती, ती म्हणजे नातीगोती, गोतावळा.

अतिशय महत्त्वाची आणि मनाच्या जवळची नाती पूर्वी फार घडू

असायची. त्यात मायेचा, प्रेमाचा ओलावा, आदर, नितळ प्रेम असायचं. एकमेकांना कधी भावनिक तर कधी सामाजिक किंवा अगदी आर्थिक आधार देत. आनंदाने मदत केली जायची. नात्यात आपलेपणा, ओलावा

होता. तुझे–माझे असे वेगळे काहीच नसायचे. जे आहे ते आपल्या सर्वांचे, अशी भावना प्रत्येकाच्या मनामध्ये असायची. कारण चांगुलपणावर विश्वास असायचा.

समाजात एकत्रितपणे धार्मिक कायें व्हायची.

आजच्या काळात नाती दूर कुठेतरी हरवली आहेत, हे मात्र खरं आहे. त्याकाळात लोकं समाधानी होती. पोटापुरतं जे मिळेल त्यात आनंदी राहायचं. फारसा हव्यास नसायचा. जो तो आपापल्या परीने आनंदी जगण्याचा प्रयत्न करत असे. माणसांची नीतिमत्ता चांगली होती. नातं जपण्याची, ते टिकवण्यासाठी धडपड असायची. कुटुंब सर्वांसाठी महत्त्वाचं असायचं... गोतावळा या

शब्दातच ओलावा होता. आस–स्वकीय, सगे –सोयरे, कुटुंबीय, नातेवाईक काहीही म्हणा... एखाद्या कार्यासाठी सगळे एकत्र जमले तर किती सोहळ्याला रौनक असायची! कामंही वाटली जायची. प्रत्येकाने आपापली जबाबदारी उचलायची. मुलगी फक्त तिच्या आई–वडिलांची नाही तर पूर्ण कुटुंबाची मुलगी असायची. सर्वजण सलोख्याने एकत्र राहायचे.

अजून एक महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे त्या काळात वृक्षतोड कधीही होत नसे. वाळलेल्या झाडाच्या फांद्या खाली पडल्यावर वेचून ठेवून त्यावर घरातल्या चुली पेटायच्या. आतासारखी झाडं तोडून टाकली जायची नाहीत. त्यामुळे पावसाचे प्रमाण गरजेपुरते व्यवस्थित असायचे. नद्यादेखील दूषित नव्हत्या. स्वच्छ, सुंदर, निर्मळ वाहणारे पाणी ऑजळीत भरून पिण्याची खूप मजा यायची.

परिसर कसा उजळून निघालेला! सर्व प्रसन्न, उत्साही वातावरण असायचं. माणसांची नाळ मातीशी जोडलेली होती. आजच्यासारखे घड्याळाच्या काट्यावर चालणारे आयुष्य नव्हते. निवांत मोकळा वेळ निसर्गाच्या साविध्यात घालवला जायचा. आता सारे चित्रच बदललं आहे...

नात्यांबद्दल फारसे प्रेम नाही की आदर नाही. सगळी नाती उसवल्यात जमा आहेत. आज नाती उसवली, गोतावळा विखुरला हे खरंच आहे. आयुष्य सतत घड्याळाच्या काट्यावर धावतं आहे.

पण तरीही तुळशीवृंदावनाचा तो वास, चुलीवरल्या भाकरीची चव, आणि वाड्यातल्या पंगतीतलं ते निखळ हसू... हे नक्की आपल्या रक्तात आहे. ते आपण आपल्या मुलांना सांगू शकतो. कदाचित पुन्हा एकदा कुणीतरी अंगणात रांगोळी काढेल, चुलीवर भाकरी भाजेल, आणि पंगतीत बसून खळखळून हसेल. कारण तो आठवणींचा ठेवा काळजाच्या कोपऱ्यात जपून ठेवलाय आपण... अगदी कायमचा.

जात्यावरच्या ओव्या.....

अरे पड ना पाण्या
तुला कशाचा पडला घोर
दोन दिवसापासून
भाऊ खाये ना भाकर ॥७१३॥

अरे पड ना पाण्या
दाव तुही पुण्याई
गेल्या त कोम्हावून
जाई, जुई अन् गायी ॥७१४॥

©® सौ. मनोरमा बोरडे
छत्रपती संभाजी नगर
मो. 70207 33758

मनोपनिषद अर्थात मनाचे श्लोक-भाग ४३

ज्योतिर्मय साहित्य

पण आपल्या अंतरंगात भगवंताचे अनुसंधान टिकवणे सोपे नाही. त्याच्यासाठी सतत जागेपणी जेवढे शक्य होईल तेवढे भगवंताचे नाव घेत राहण्याचा अभ्यास करायला हवा. इंग्रजी शब्दांचा वापर करून सांगायचे झाले तर ट्रॅटी फोर बाय सेव्हन भगवंताच्या नामाचा ध्यास असायला हवा. ब्रह्मचैतन्य गोंदवलेकर महाराज म्हणतात तुम्ही जागेपणी मनाला नाम घेण्याची सतत सवय लावून घ्या. एकदा हे साधले की मग तुमच्या झोपेत किंवा तुमच्या आजारपणात देखील आपोआप हे नाम घेतले जाईल. हे विवेचन वाचत असताना आपल्याला असे वाटेले की हे म्हणजे फारच झाले व्यवहारात आपल्याला एवढे शक्य नाही. परंतु समर्थांचे हे सांगणे आपल्यासारख्या सर्वसामान्यांसाठीच आहे. आपण भगवंताचे नाम का घ्यायचे ? त्याची भक्ती का करायची ? तर आपण साधना मार्गावर चालणारे साधक आहोत. सुरुवातीलाच समर्थानी आपल्याला ‘‘गमू पंथ अनंत या राघवाचा’’ असे सांगितले आहे. ही गोष्ट एकदा मान्य केली की मग समर्थांचा उपदेश सहज पचनी पडतो.

जसे रोण्याला डॉक्टरांनी सांगितलेले पथ्य पाळणे त्याच्या हिताचे असते, तसेच साधकाला देखील काही गोष्टींची पथ्ये असतात. ती त्याने सांभाळायला हवीत. तुकाराम महाराज म्हणतात, ‘‘जेणे विठ्ठल मात्रा घ्यावी, तेणे पथ्ये सांभाळावी. ‘‘ आपण साधक आहोत आणि परमेश्वराची प्राप्ती हे आपले साध्य आहे. हे जीवनध्येय एकदा

उगवतीचे रंग

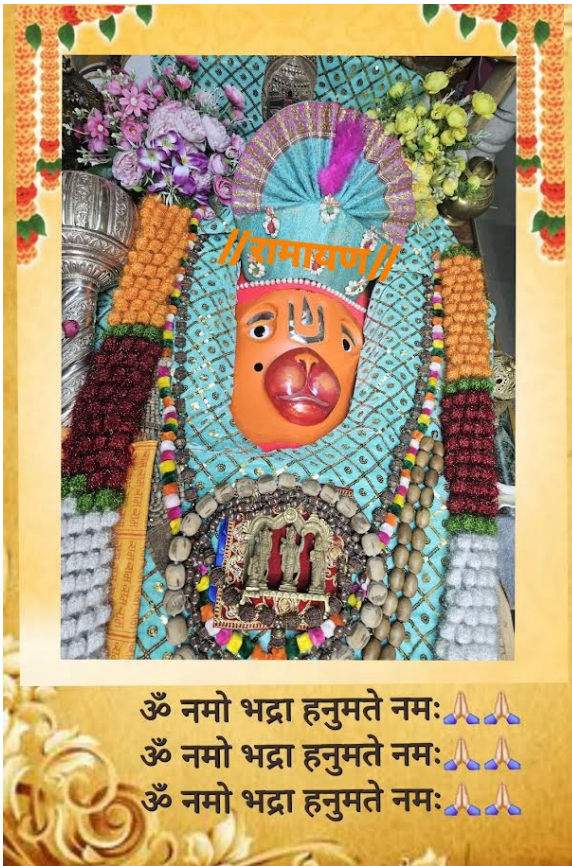
विश्वास देशपांडे
चाळीसगाव
मो. ९४०३७४९३९२

ठरले की मग पुढील वाटचाल सोपी होते. परमेश्वराच्या नामात रममाण व्हायचे की लोकांमध्ये मिसळून आपला वेळ अन्य गोष्टींमध्ये व्यर्थ घालवायचा ? यातील कोणती गोष्ट निवडायची हे खऱ्या साधकाला सांगावे लागत नाही. आपल्या परमार्थाला हानिकारक होतील अशा गोष्टींपासून खरा साधक दूरच राहतो. ‘‘विठ्ठल आवडी प्रेमभावो, विठ्ठल नामाचा रे टाहो...’’ असे संत नामदेव म्हणतात. तसेच आपलेही झाले पाहिजे.

स्वसंवाद : १) माझ्या दिवसातील किती वेळ भगवंताचे नाम किंवा विचार माझ्या मनात असतो ?
२) ‘‘जसा विचार, तसा उच्चार, तसा आचार’’ माझे विचार, बोलणे आणि वागणे यात सुसंगती आहे का ?

३) साधकाला पथ्य असते. माझ्या परमार्थाला हानिकारक अशी कोणती सवय मी अजून सोडलेली नाही ? ४) गोंदवलेकर महाराज म्हणतात, ‘‘ जागेपणी नामाची सवय लावा. ‘‘मी आज या क्षणापासून हे सुरू करण्यास तयार आहे का ?

(क्रमशः)

ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः
ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः
ॐ नमो भद्रा हनुमते नमः

॥ संजय उवाच... ॥

@संजय काव्या पुणे 7743918559

पुस्तक

कोणतेही पुस्तक आपल्या गुणवत्तेत भर टाकते, आपले ज्ञान वाढवते म्हणून नियमित पुस्तक वाचली पाहिजेत, दररोज किमान अर्धा तास तरी वाचनासाठी वेळ दिला पाहिजे. वाचनाने आपली बुद्धिमत्ता समृद्ध होते.

श्री ब्रह्मचैतन्य गोंदवलेकर महाराज

ज्योतिर्मय साहित्य

जगामध्ये आणि जीवनामध्ये दुःख आहे यात शंका नाही. पण त्यापैकी पंचवीस टक्के दुःखच बाहेरून येते. युद्ध, महागाई, दुष्काळ, चोऱ्यामाऱ्या, दारिद्र्य इत्यादींचे दुःख बाहेरून येते. पण पंचाहत्तर टक्के आपले दुःख आपल्यामधूनच निर्माण होत असते. आपले शरीर, मन आणि हृदयस्थ भगवंत मिळून आपण बनतो. भगवंत आनंदरूप असल्याने तो

कर्तव्य करावे, मग व्हायचे ते होऊ द्यावे.

दुःख निर्माण करू शकणारच नाही. देहाचा स्वभाव झिजणे, क्षीण होणे, असमर्थ होत जाणे हा असल्याने तो आपल्या मागने जात असतो. तो दुःख निर्माण करू शकत नाही. जे जडच आहे ते सुखही देऊ शकत नाही आणि दुःखही निर्माण करू शकत नाही. उरले आपले मन. कुठेतरी चिकटणे हा मनाचा स्वभावधर्म असल्याने ज्याला ते चिकटते त्याचे गुणधर्म अंगिकारते. भक्ताचे मन भगवंताला चिकटते म्हणून त्याच्या मनातून दुःख निर्माण होऊच शकत नाही. ज्याचे मन देहाला चिकटते, त्याचे मन दुःख निर्माण करीत असले पाहिजे. भगवंताहून वेगळेपण आणि देहाशी एकपण, या एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत. देह लहान आहे, आकुंचित आहे, तात्पुरता आहे, सान्त आहे; तोच मी आहे अशा घट्ट भावनेने जिकडेतिकडे दोनपण दिसू लागते आणि त्यातून भयरूपी समंघ साकार होतो आणि तो जीवाला छळतो. भगवंताच्या स्मरणात आनंदाची मस्ती भोगायला जन्मलेला माणूस, भयापोटी चिंता आणि चिंतेपायी दुःख निर्माण करतो. भगवंताने आपल्या संकल्पाने जग निर्मिले. त्यात घडणाऱ्या घटनांचा आराखडा त्या संकल्पातच असतो. कालचक्र जसे फिरते तशा घटना आकार घेत जातात. त्यात

भगवंताचा हात असतो. त्याचा विसर पडला की आपण गोंधळून जातो, आणि आपली कल्पना भय निर्माण करते. भगवंत मला सांभाळणारा आहे ही वस्तुस्थिती आहे, कारण भगवंताने स्वतःतूनच हे जग निर्माण केले. आपण अंतर्दामी त्याच्या नामात गुंतून राहिलो, तर त्याचे साहाय्य कसे मिळते याचा अनुभव आपोआप येईल. भगवंत नामस्वरूप आहे, म्हणून त्याच्या नामात राहणाऱ्याला देहाचे काय होईल याचे भय उरत नाही.

आपल्या प्रयत्नाने जेवढ्या गोष्टी करता येतील तेवढ्या करा. त्या होतच असतात, प्रयत्नाने फक्त आपला हात लागतो. आपल्या मनासारखेच व्हावे असे म्हणणे म्हणजे ज्या होणाऱ्या गोष्टी आहेत त्या मी बदलाव्या, असे म्हणण्यासारखे आहे. त्या कधी बदलल्या जात नाहीत, आणि आपल्याला आनंद कधी मिळत नाही. म्हणून म्हणतो, रामावर निष्ठा ठेवावी. माझे कर्तव्य मी केले आहे ना ? ते करीत असताना मी अनीती, अधमनि वागलो नाही ना ? आता जे व्हायचे ते होऊ दे; कुठे काळजी करा ! ही वृत्ती ठेवून जगात जो वागेल ना, तोच मनुष्य सुखी होईल.

देहाचा लगाम भगवंताच्या हातात द्यावा आणि नामस्मरणात मजते दिवस घालवावे.

॥ अध्यात्म ॥

मधुकर बोरीकर,
पुणे

मरणाची भीती राहू नये

म्हणून दोन वेळेस जेवण पोटभर मिळावे, येणारा अतिथी तृप्त होऊन जावा. इतके असले की पुरे. हा संतोषाचा भाव मनी असावा. तेव्हाच परमार्थ साधता येयील. म्हणून परमेश्वराला मागायचे तर दैन्य आपदा न राहता जीवनाचे मार्गक्रमण चालावे इतकेच धन मागावे.

देहांते तव सानिध्यम दही में परमेश्वर कंब रामायणात एक कथा अशी येते की, लंकेवर विजय प्राप्त करण्यासाठी, प्रभू रामचंद्र, रामेश्वर येथे शिवलिंगाची स्थापना करू इच्छितात. त्यासाठी ते चारही वेदांचे ज्ञानी, प्रकांड पंडित, थोर शिवभक्त, लंकाधिपती रावणास पौरोहित्य करण्याचे निमंत्रण देतात. या निमंत्रणाप्रमाणे रावण यथा सांग पूजा करवीतो. प्रभू रामचंद्र त्यांना वंदन करतात. रावण त्यांना विजयी भव हा प्रसन्न होऊन आशीर्वाद देतात. यानंतर रावणास, प्रभू रामचंद्र विचारतात की, आज जे तुम्ही माझ्या हस्ते कार्य करविले आहे, त्या धार्मिक कार्याची दक्षिणा आपणास काय देऊ? तेव्हा रावण म्हणतो की, मी कधीही कोणापुढे हात पसरला नाही. मला हवे ते मी प्रसंगी हिसकावून घेतले, पण मी हात पसरला नाही. मी दक्षिणे साठी तुझ्यापुढे हात पसरणार नाही. पण दक्षिणा न घेऊन पूजेचे फळ तुला मिळणार नाही, म्हणून हे रामा, तू प्रत्यक्ष परमात्मा आहेस हे मी जाणतो. मला एवढीच दक्षिणा दे की, माझे मृत्यू समयी तू माझ्या सन्मुख असावा. मृत्यू समयी आपण भगवंताच्या सन्मुख असावे यासारखे मोठे पुण्य नाही. निदान मृत्यू समयी आपल्या मुखात भगवंताचे नाम असावे. म्हणजे आपणास मृत्यूनंतर भगवंताचे सानिध्य घडेल. ही अपेक्षा या प्रार्थनेतुन भगवंताकडे मागितली आहे. यामुळे यापुढे मंदिरात गेल्यानंतर दर्शन घेतात ही प्रार्थना म्हणून मगच बाहेर यावे.

आरोग्य संजीवनी

पुजेसाठीचा कापूर - बहुगुणी, प्रभावी आणि आयुर्वेदिक उपचारांचा राजा

ज्योतिर्मय साहित्य

कापूर फक्त पूजेसाठी पवित्र नसून, शरीरातील अनेक समस्या काही दिवसांत दूर करणारा नैसर्गिक उपाय आहे!
- कापूर घरातील नकारात्मकता दूर करतो
- शरीर-मन शांत ठेवण्याची अद्भुत क्षमता
- अँटी-बॅक्टेरियल, औषधी आणि त्वरित परिणाम करणारा घटक
चला जाणून घेऊ या अद्भुत फायदे
१) तणाव दूर करतो : कापूराचा सुगंध मन शांत करतो. खोलीत कापूर ठेवला तर - तणाव कमी, मन प्रसन्न, रात्री उत्तम झोप
२) डोकेदुखीवर प्रभावी : कापूर + सुंठ + अर्जुनाची साल + पांढरं चंदन एकत्र बारीक करून कपाळावर लावा. थोड्याच वेळात आराम जाणवेल!
३) स्नायू वेदना व खोकला आराम - मोहरी किंवा तिळाच्या तेलात कापूर टाकून मालिश करा.
- स्नायूंच्या वेदना कमी होतात, खोकल्यावर झटपट आराम
४) सर्दी-जंतुसंसर्गावर उपयोगी -

संकलन -

डॉ. प्रमोद ढेरे (निसर्ग उपचार तज्ञ)
पिंपरी-चिंचवड, पुणे.
आरोग्यविषयक व्याख्याते व लेखक
संपर्क - ९२ ७९ ६६९ ६६९

गरम पाण्यात कापूर टाकून वाफ घेतल्याने सर्दी लगेच कमी होते.
५) त्वचेसाठी उपयुक्त खोबरेल तेल + कापूर
- डाग कमी - त्वचा स्वच्छ

(तेलकट त्वचेसाठी तज्ज्ञांचा सल्ला घ्या)

६) केस काळे व कोंड्यामुक्त : कापूर मिसळलेले तेल लावल्याने कोंडा कमी होतो व केस काळे राहतात.

७) हिवाळ्यात टाचांच्या भेगांसाठी - कोमट पाणी + कापूर पाय काही वेळ भिजवा पाय मऊ होतात भेगा बऱ्या होतात.

सुख दुःखाचे तरंग माणसा-माणसाचे

वसंत कुलकर्णी,
छ.संभाजीनगर,
मो. 96730 67194

नसण्यात सुख व असण्यात कृतज्ञता

अंकार व धैर्य या दोन्ही ठिकाणी जो पास होतो तो यशस्वी! म्हणून सुख तुमच्या मीपणा, गर्व, अहंकाराची परिक्षा घेते. तर दुःख तुमच्या धीर, चारित्र्य, एकनिष्ठेची परिक्षा घेते! निसर्ग व श्वास या किमती शान वस्तू आहेत. का तर आपण कर्म कसे करावे ते समजते. नदीला शेवटी सागराला मिळूनच जायचे असते तसे जीवनात सर्वांना तोंड ध्यावे लागते. समाज नाते परिस्थिती काही शिकविते. तुम्ही किती जणांना आनंदी केले, इंगो, द्वेष व लालसा कशा धूर केल्या, यावर संसारात कटाक्ष असणे जरूरी आहे. पाण्याचा ताल राहण्यासाठी जशा मात्राची ठेवण तसे संसाराचे - आपल्या धन-पेसा - सुखात वाढ झाली होईलच असे नाही. जीवन हा एक प्रवास आहे या प्रवासात ना एवका चालत नाही ना बादशहा.. हा खेळ कर्माचा आहे.. इथं फक्त कर्माचा शिक्का चालतो! "सुख" हे वय लिंग कर्तव्य किंवा विद्वत्ता यापेक्षा दृष्टीकोनावर अवलंबून आहे. जगणं कोणाचं सोपं नसत. दुसऱ्यांचे चांगले फक्त आपल्याला वाटतं - आपली किंमत जो स्वतः ठरवितो, तोच सुखी! म्हणून काळजी घ्या गुड डे व्हेरी गुड मॉर्निंग आणि टेक केअर. आवडले तर लार्डक शेअर करा आणि वाचत राहा सुख दुःखाचे तरंग माणसा-माणसाचे!!

प्रभातपुष्प

षटकोळी माझी

संध्याराणी जयहिंद कोल्हे (काव्यसंध्या)
कळंब जि.धाराशिव मो. 87885 91371

छत्रपती शाहू महाराज

कोल्हापूर संस्थानाचे राजे
होते खरे पहा
छत्रपती शाहू महाराज
सर्वसामान्यांचा हा राजा
विकासाची केली कामे
रयतेला त्यांवरी नाज

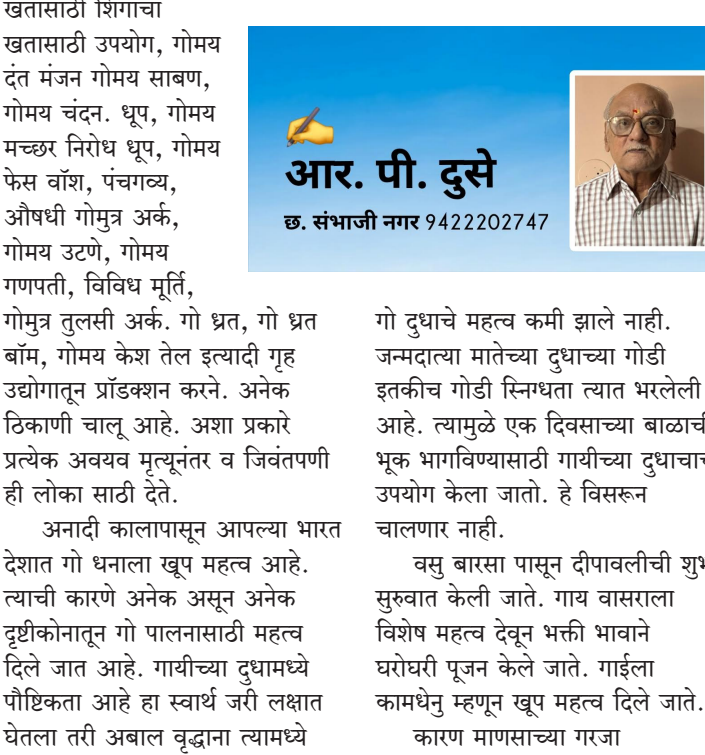
जातीभेदाला दूर करण्या
पुढाकार घेवून अंतरजातीय
विवाह कायदा केला
शेताला पाणी मिळण्या
राधानगरी धरण बांधून
कृषीविकासाला हातभार लाविला

तीच्या ह्याच गुणामुळे समाजामध्ये तिला मातृस्थान प्राप्त झाले आहे. गोमाता फक्त अमृत तुल्य दुधच देते असे नाही पण त्यावर प्रक्रिया केल्यानंतर दही, लोणी, ताक, इत्यादी मानव शरीर पोषणासाठी वस्तूही निर्निवाद दुसऱ्यालाच देत असते. स्वतः साठी त्याचा उपयोग ती कधीच घेत नाही आणि त्याबद्दल कोणता कडेही तक्रार करीत नाही. आपण जो चांगला पाणी देतो त्याचाच ती आनंदाने स्वीकारून रवध करीत बसते. ह्याचे गुह्य गोपालानाही कळलेले नाही.

गायीच्या निरनिराळ्या मुत्र मला पासून अनेक वस्तूची निर्मिती आज केलेली आपण पहात आहोत.

वैज्ञानिक विकासात पर्यावरण रक्षण करण्यात गो मातेचा मोठा हातभार लागल्याचं सिद्ध झाले आहे. हाशिवाय आपण पाहतो की गायीच्या शेणाचा उपयोग करून बयोगॅस युनिट, बायोमिक्स युनिट, स्लॅरी युनिट, गो

(क्रमशः)

नैनयसंस्कार जेलमध्धच पार पाडले.
त्यांच्या अस्थी वाराणसीतील पांडे
घाट येथे विसर्जित करण्यात आल्या.
मणीन्द्रनाथ बॅनर्जी यांचे योगदान
क्रांतीकारक परंपरेत महत्वाचे मानले
जाते. स्वतःच्या सख्या मामाला
भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यासाठी
पिस्तुलातून तीन गोळ्या झाडणारा
मणीन्द्रनाथ बॅनर्जी सच्चा स्वातंत्र्यवीर
होता. अवघ्या पंचवीस वर्षांचे
आयुष्य त्यांच्या लाभले. मणीन्द्रनाथ
बॅनर्जी यांना “सुदामा” आणि
“युधिष्ठिर” या उपनावांनी ओळखले
जात असे. ही नावे मणीन्द्रनाथ यांच्य
प्रामाणिकपणा आणि साधेपणा याची
आठवण निर्माण करणारी होती.
फतेहगढ जेलमध्ये मणीन्द्रनाथ बॅनर्जी
यांच्या स्मरणार्थ पुतळा उभारण्यात
आला आहे. उतराखंडातील रुद्रपूर
आणि दिनेशपूर भागात त्यांच्या
पुण्यतिथीनिमित्त कार्यक्रम आयोजित
केले जातात. या कार्यक्रमाद्वारे
युवापिढीमध्ये मणीन्द्रनाथ यांचे विचार
जीवितले जातात. मणीन्द्रनाथ बॅनर्जी
यांचे जीवन ती स्तरांवर महत्वाचे
ठरते. त्यांनी पहिल्या पिढीतील
क्रांतीकारकांकडून प्रेरणा घेऊन दुसऱ्या
पिढीत ती परंपरा पुढे नेली.
मणीन्द्रनाथ यांचा संघर्ष केवळ हिंसक
नव्हता तर अन्यायाविरुद्ध नैतिक
प्रतिकारका होता. मणीन्द्रनाथ यांच्या
उपेक्षणांने भारतीय केद्यांच्या हक्कासाठी
एक महत्वाचा टप्पा निर्माण केला.
मणीन्द्रनाथ बॅनर्जी यांचे जीवन
आपल्याला सांगते कि, स्वातंत्र्यलढा
हा केवळ प्रसिद्ध क्रांतिकारकांच्या
नावाचा इतिहास नाही. अनेक अज्ञान
स्वातंत्र्यसैनिकांनीही भारतीय
स्वातंत्र्यलढ्याचा इतिहास आपल्या
त्यागाने घडविला आहे. आत्ताच्या
युवापिढीने स्वातंत्र्यलढ्यातील
युवापिढीचे योगदान वाचत आपले
आयुष्य मार्गक्रमित केले पाहिजे.
आपल्या जीवनाचे समर्पण करणाऱ्या
मणीन्द्रनाथ बॅनर्जी यांचे
स्वातंत्र्यलढ्यातील योगदान
अविस्मरणीय आहे.